Кукмара муниципаль районы
Байлангар авыл җирлеге башлыгы
карары

29 декабрь, 2025 ел №11

Татарстан Республикасы Кукмара районы Байлангар авыл җирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итү схемасын раслау турында

«Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары, “Татарстан Республикасында җирле узидәрә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының15 статьясы нигезендә

КАРАР БИРӘМ:

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Байлангар авыл җирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итүнең кушымта итеп бирелгән схемасын расларга.

2. Әлеге карарны Байлангар авыл җирлегенең мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» челтәрендә Кукмара районының рәсми сайтына урнаштырырга.

Байлангар авыл җирлеге башлыгы И.Ф. Кәримуллин

Байлангар авыл җирлеге башлыгы
карары белән РАСЛАНГАН
«29» декабрь, 2025 ел №11

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

КУКМАРА РАЙОНЫ БАЙЛАНГАР АВЫЛ ҖИРЛЕГЕН

2035 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА

СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ

СХЕМАСЫ

2025 ел

1. Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Байлангар авыл җирлеген су белән тәэмин итү схемасы – су белән тәэмин итү системасының нәтиҗәле һәм имин эшләвен, аны хокукый җайга салуны исәпкә алып үстерүне нигезләү буенча материаллар булган документ.

Кукмара муниципаль районы Байлангар авыл җирлеген су белән тәэмин итү схемасын эшләү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1. «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон;

2. РФ Хөкүмәтенең «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары.

Су белән тәэмин итү схемасы территориаль планлаштыру документлары һәм җирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплексы үстерү программалары нигезендә эшләнә.

Су белән тәэмин итү схемасы 10 елга эшләнгән.

II. Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасының төп максатлары һәм бурычлары

- техник мөмкинлеге булганда, мондый тоташтыруны башкарырга тиешле капиталь төзелеш объектын һәм оешманы су белән тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләргә;

- норматив таләпләр нигезендә су белән тәэмин итү системаларының ышанычлылыгын арттырырга;

- озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәэмин итүгә чыгымнарны минимальләштерергә;

- Байлангар авыл җирлегендә яшәүчеләрне су белән тәэмин итү челтәренә тоташтыру һәм җирлектә яшәүчеләрне хуҗалык-эчү билгеләнешендәге су белән тәэмин итү зарур булганда тәэмин итәргә.

1 бүлек. Җирлек буенча су белән тәэмин итү турында белешмәләр

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Байлангар авыл җирлегенә кыскача характеристика

Байлангар авыл җирлеге чиге «Территорияләр чикләрен билгеләү һәм «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 27-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Байлангар авыл җирлеге Татарстан Республикасының Кукмара районы составына керә. Кукмара районының көньяк-көнчыгышында, район үзәге Кукмара шәһәреннән 8 – 12 км ераклыкта урнашкан. .

Байлангар авыл җирлеге түбәндәге муниципаль берәмлекләр белән чиктәш:

- төньякта Кукмара районының Олыяз авыл җирлеге белән.
- көнчыгышта Кукмара районыныңЗур Кукмара, Зур Сәрдек авыл җирлекләре белән.
- көньякта Татарстан Республикасы Кукмара районының Ош-Юмья, Урта Комар авыл җирлекләре белән,
- көнбатышта Кукмара районының Каенсар һәм Нырья авыл җирлекләре белән.

Байлангар авыл җирлеге составына түбәндәге торак пунктлар керә: Байлангар авылы, Сазтамак авылы, Нормабаш авылы.

2025 елның 01 гыйнварына Байлангар авыл җирлегендә халык саны – 1037 кеше.Административ үзәге – Байлангар авылы. Авыл җирлеге чикләрендәге территория мәйданы – 4052 га. шул исәптән, торак пунктларның мәйданы – 236,99 га, шулардан: Байлангар ав. – 132,31 га, Сазтамак ав. – 56,19 га, Нормабаш ав. – 48,49 га (картографик материал буенча).

Рельефы – сөзәк-калкулыклы тигезлек. Хәзерге эрозия процесслары рельефка сизелерлек йогынты ясаган. Районның геологик төзелеше аның Рус платформасы, 2 км тирәнлектә урнашкан кристаллик фундамент кебек тектоник структурага туры килүе белән аңлатыла. Утырма токымнарның калынлыгы девон, ташкүмер һәм Пермь системалары катламнарыннан гыйбарәт. Мәйданны бер геоморфологик элемент алып тора, аз бүленгән, Геологик кисем литологиясе буенча катламнары куәтләре һәм җәелүләре буенча тигез ятмаган дүрт катламнан артмый, сулы горизонт юк, үзенчәлекле грунтлар киң таралыш тапмаган. Өйрәнелгән мәйдан чикләрендә билгеләнгән үзенчәлекле грунтларга өемле грунтларны һәм пермь яшендәге элювиаль грунтларны кертергә кирәк. Зонада элювиаль грунтлар су бүленешләре битләрендә өемле грунтларның аз куәтле тышчасы булып таралган, күбесенчә чуар төстәге каты, ярым каты балчыктан тора, физик җилләнүгә кагылган структур элювий катламына кертелгән. Потенциаль су басу дәрәҗәсе буенча территория потенциаль су басу территориясенә керә.Грунтларның корыч конструкцияләргә карата коррозия активлыгы югарыдан уртачага кадәр үзгәрә. Өске карст катламы юк.Бу районда сөзәклек эрозиясе зәгыйфь һәм уртача интенсивлыкта.

Климаты уртача-континенталь, кышы салкын, җәе җылы. Климатик район – 1В. Тышкы һаваның исәпләнгән температурасы – минус 32 С, ел фасыллары ачык чагыла. Норматив җил басымы – 30 кг/кв.м.Исәпләнгән кар йөкләнеше – 240 кг/кв.м. Туфрак туңуның норматив тирәнлеге – 1,7 м. Климат өчен ел фасылларының кучеш чорлары кискен алмашыну, озын салкын кыш һәм уртача җылы җәй хас. Чагыштырмача тигез, аз гына калкулыклы рельеф һәм тау киртәләренең булмавы Атлантик океаннан һава агымнарының иркәле үтеп керүенә ярдәм итә, бу исә кышның кырыслыгын киметә. Язын көньяк һәм төньяк юнәлешләрдәге җилләрнең кинлекара алмашынуы көчәя. Бу язын тотрыксыз температура режимын тудыра. Май-июнь айларында салкыннарның кабат кайтуы һәм хәтта кар явуы күзәтелә.

Җирлекнең төп табигый ресурслары булып хуҗалык-эчү билгеләнешендәге җир асты геотермаль сулары тора.

Байлангар авыл җирлеге территориясендә 8 су башнясы урнашкан. Байлангар авыл башкарма комитеты милкендә.

2. Проект карарлары.

Байлангар авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең проект чишелешләре, челтәр һәм корылмаларның факттагы торышын исәпкә алып, эшләнә торган Генераль план нигезендә ихтыяҗның артуы нигезендә гамәлдәге барлыкка килгән су белән тәэмин итү системасы нигезендә нигезләнә.

Җирлекне су белән тәэмин итү системасы үзәкләштерелгән, хуҗалык-эчү системасы – билгеләнеше буенча, тупик системасы – конструкциясе буенча.

Халыкка эчәрлек сыйфатлы су бирү хуҗалык-эчү ихтыяҗларына һәм су сибүгә, җитештерү предприятиеләренең технологик ихтыяҗларына, янгын сүндерүгә каралган.

3. Су белән тәэмин итү чыганаклары, су белән тәэмин итү схемасы

Байлангар авыл җирлеген үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының техник-икътисадый торышы

Җирлек халкын һәм хуҗалыкларын су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып 8 артезиан скважинасының җир асты сулары тора.

Байлангар авыл җирлеге администрациясе түбәндәге торак пунктларны су белән тәэмин итә: Байлангар авылы, Сазтамак авылы, Нормабаш авылы.

Байлангар торак пунктын су белән тәэмин итү Байлангар торак пункты читендә Г. Тукай урамында урнашкан 1 нче су җыю скважинасыннан һәм Гагарин урамындагы 3 нче скважинадан (1 нче скважинаның кадастр номеры 16:23:160203:91, 3 нче скважинаның кабастр номеры 16:23:160202:110) гамәлгә ашырыла, үзара тоташкан, 1 нче скважина тамагының абсолют билгесе - 96 метр, 3 нче скважинаныкы – 130 метр.

1 нче скважина 1984 елда 96 м тирәнлектә бораулаңган, һәм 3 нче скважина 2003 елда 130 м тирәнлектә бораулаңган, эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

1 нче скважина тамагы павильон белән ябылмаган, 3 нче скважина тамагы павильон белән ябылган Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

Ф. Заһидуллин урамындагы 2 нче скважина 120 м тирәнлектә бораулаңган. Скважина елына 365 көн түбән. Казан терриген-карбонат су йөртү комплексы файдаланыла.

120 м тирәнлектәге скважина 1984 елда бораулаңган, эш диаметры 168 мм булган бер колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 18 метрдан 120 метрга кадәр интервалда вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

Яшьләр урамындагы 4 нче скважина 110 м тирәнлектә бораулаган. Скважина елына 365 көн түбән Казан терриген-карбонат су йөртү комплексы файдаланыла.

110 м тирәнлектәге скважина 1984 елда бораулаган, эш диаметры 168 мм булган бер колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 18 метрдан 96 метрга кадәр интервалда вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

Су хуҗалык-эчү ихтыяҗларына Байлангар торак пунктында кулланыла.
Суга ихтыяҗ елына 43480 куб м (тәүлегенә 119,1 куб м) тәшкил итә.
Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

Су суырту корылмалары: су манарасы Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы V=50 куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр H=22 м. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан сууткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп җибәрү һәм туктату су җыю башнясы багындагы су дәрәҗәсенә бәйле рәвештә автомат рәвештә башкарыла.

Байлангар авылының торак фондының сууткәргеч челтәре диаметры 110 мм, 63 мм булган ГОСТ 18599-83* полиэтилен сууткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Сууткәргеч челтәренең гомуми озынлыгы 8240,0 м. Диаметры 1200 мм булган сууткәргеч коелар тимер-бетон боҗралардан ясалган.
Җир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Сазтамак торак пунктын су белән тәэмин итү Ленин урамындагы 1 нче скважинадан башкарыла (1 нче скважинаның кадастр номеры 16:23:160301:131), җир өслегенең абсолют тамгасы 96 м тирәнлектә.

96 м тирәнлектәге скважина 1982 елда бораулаган, эш диаметры 168 мм булган бер колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 18 метрдан 96 метрга кадәр интервалда вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә. 1 нче скважина тамагы павильон белән ябылган.

Сазтамак торак пунктын су белән тәэмин итү Ленин урамындагы 2 нче скважинадан башкарыла (2 нче скважинаның кадастр номеры 16:23:160301:132), җир өслегенең абсолют тамгасы 80 м тирәнлектә.

80 м тирәнлектәге скважина 1982 елда бораулаган, эш диаметры 168 мм булган бер колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 18 метрдан 80 метрга кадәр интервалда вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

Скважина елына 365 көн түбән Казан терриген-карбонат су йөртү комплексы файдаланыла

Су хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен Сазтамак торак пунктында кулланыла. Суга ихтыяҗ елына 17000 куб м (тәүлегенә 46,57 куб м) тәшкил итә.

Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

Су суырту корылмалары: су манарасы Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы V=50 куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр H=22 м. Насос

белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан суүткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп җибәрү һәм туктату су җыю башнясы бағындагы су дәрәҗәсенә бәйле рәвештә кулдан башкарыла.

Сазтамак авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 110 мм, 63 мм булган ГОСТ 18599-83* полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренең гомуми озынлыгы 3650,0 м.

Җир асты суларының сыйфаты химик составының өйрәнелгән күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләре буенча «Эчә торган су» СанПиН 2.1.4.1074-01 нормативы таләпләренә туры килә.

Нормабаш торак пунктын су белән тәэмин итү Вахитов урамындагы 1 нче скважинадан башкарыла (1 нче скважинаның кадастр номеры 16:23:160501:95), җир өслегенең абсолют тамгасы 120 м тирәнлектә.

120 м тирәнлектәге скважина 1985 елда бораулангaн, эш диаметры 168 мм булган бер колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 18 метрдан 120 метрга кадәр интервалда вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

Нормабаш торак пунктын су белән тәэмин итү Һ. Такташ урамындагы 2 нче скважинадан башкарыла, җир өслегенең абсолют тамгасы 96 м тирәнлектә.

96 м тирәнлектәге скважина 1987 елда бораулангaн, эш диаметры 168 мм булган бер колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 18 метрдан 96 метрга кадәр интервалда вак таш белән күмелгән.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

Скважина елына 365 көн түбән Казан терриген-карбонат су йөртү комплексы файдаланыла

Су хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен Нормабаш торак пунктында кулланыла. Суга ихтыяҗ елына 6634 куб м (тәүлегенә 18,1 куб м) тәшкил итә.

Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

Су суырту корылмалары: су манарасы Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы V=50 куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр H=22 м. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан суүткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп җибәрү һәм туктату су җыю башнясы бағындагы су дәрәҗәсенә бәйле рәвештә кулдан башкарыла.

Нормабаш авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 110 мм, 63 мм булган ГОСТ 18599-83* полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренең гомуми озынлыгы 2100,0 м.

Җир асты суларының сыйфаты химик составының өйрәнелгән күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләре буенча «Эчә торган су» СанПиН 2.1.4.1074-01 нормативы таләпләренә туры килә.

Байлангар, Сазтамак, Нормабаш авылларында су белән тәэмин итү корылмаларының техник торышы скважиналарның дәрәҗәләре һәм дебитлары

системалы рәвештә мониторингланмау, челтәрләрнең аварияләлеге югары булу, суның сыйфаты норматив таләпләргә туры килүгә карамастан, суны зарарсызландыру буенча заманча җайланмаларның булмавы белән характерлана. Икътисади модель соңгы дистә еллар дәвамында объектларны зур инвестицияләрсез эксплуатацияләүгә нигезләнде, бу инфраструктураны киң колачлы яңарту зарурлыгына китерде.

4. Җирлек буенча үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының төп проблемалары:

1. Кайбер су белән тәэмин итү объектларының санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә туры килмәве (су белән тәэмин итү системаларының гигиена нормативлары нигезендә суның тотрыклы сыйфатын тәэмин итәргә мөмкинлек бирми торган санитария-техник торышы канәгатьләнерлек түгел).

2. Санитария саклау зоналары булмау, йә аларның пояслары чикләрендә тиешле режимны үтәмәү, нәтиҗәдә су белән тәэмин итү чыганакларына пычраткыч матдәләр һәм микроорганизмнар эләгү ихтималы аркасында аларның санитария ышанычлылыгы кими.

3. Кулланучыларга су бирә торган сүүткәргечләрдә кирәкле чистарту корылмалары (зарарсызландыру җайланмалары) комплексы булмау.

4. Су чистартуның заманча технологияләре булмау.

5. Баш корылмаларның һәм челтәрләрнең бик нык искергән булуы.

6. Куллану урыннарына илтеп җиткерү процессында суның күп югалтылуы.

Байлангар авыл җирлеге торак пунктларын су белән гарантияле тәэмин итү өчен, тулысынча төзекләндерелгәндә (һәр йорт, җәмәгать биналары һәм коммуналь билгеләнештәге биналар эчендә суүткәргеч челтәрләр урнаштыру) киләчәктә искә алырга кирәк:

1. хәзерге вакытта авария хәлендә булган тирән су скважиналарын, технологик җиһазларны алыштырып һәм оголовокны ремонтлап, капиталь ремонтлау, кайбер чараларны башкарырга: насосны һәм тирә-як торбаларны сүтәргә, ике тәүлек дәвамында эрлифт белән су үткәрергә;
2. җирлекнең барлык торак пунктлары территориясендә гамәлдәге суүткәргеч челтәрен үстерү Ø110÷63мм;
3. гамәлдәге челтәрләрне этаплап реконструкцияләү.

Суүткәргеч челтәрен Ø110÷63 мм киләчәккә ПЭ100 SDR17 ГОСТ 18599-2001 полиэтилен торбалардан планлаштырырга кирәк.

Биналарга керү юлларында су үлчәү узеллары җайланмасын СниП 2.04.01-85* нең «Биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе» 11 бүлеге нигезендә проектларга.

Су чыгымнарын исәпкә алу өчен, эчке суүткәргеч белән җиһазландырылган һәр бинада су үлчәү узеллары урнаштыру тәкъдим ителә.

Шулай ук гамәлдәге һәр скважинаны су үлчәү узелы белән тәэмин итү планлаштырыла.

Суүткәргеч корылмаларында СНиП 2.04.02-84 һәм СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә санитар саклау зонасы булырга тиеш.

5. Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары.

Санитар саклау зоналары барлык су чыганакларында һәм хуҗалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрдә аларның санитар-эпидемиологик ышанычлылыгын тәэмин итү максатларында каралырга тиеш.

Су белән тәэмин итү чыганакларын пычранудан саклау максатларында «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә өч поястан торган санитар саклау зоналары оештыру күздә тотыла:

Санитар саклау зоналарының беренче поясына скважина тирәсендәге 30 – 50 м радиустагы территория кертелә. Беренче пояс территориясе киртәләнә һәм төзекләндерелә, баш корылмаларда эшләмәүче затларга керү тыела.

Икенче һәм өченче чикләү режимнарының санитария саклау зоналары поясы. Икенче һәм өченче пояслар зонасына махсус эзләнүләр нигезендә «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә су алуны ышанычлы санитар яклауны тәэмин итә торган территорияләр кертелә. Икенче һәм өченче пояслар территориясендә чикләнгән санитария режимы урнаштырыла.

6. Су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерү юнәлешләре;

Үсешнең төп юнәлешләре:

1. Су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын һәм өзлексезлеген арттыру.
2. Җитештерүчән булмаган су югалтуларның кимүе.
3. Объектларның санитар-эпидемиологик таләпләргә туры килүен тәэмин итү.
4. Перспектив ихтыяҗны тәэмин итү өчен, челтәрләрне үстерү.
   Төп бурычлар: тузган суүткәргеч челтәрләрен Ø110÷63 мм, ПЭ100) этаплап реконструкцияләү һәм алыштыру, җиһазларны алыштырып, скважиналарны капиталь ремонтлау, санитар саклау зоналарын төзү һәм суны исәпкә алу узеллары белән җиһазлау.

7. Кайнар, эчәргә яраклы, техник су белән тәэмин итү һәм куллану балансы;

Җирлекне су белән тәэмин итү системасы халыкны хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен салкын су белән генә тәэмин итә. Кайнар су белән тәэмин итү йортларда индивидуаль рәвештә башкарыла, техник су белән тәэмин итү (су сибү, янгын сүндерү) шул ук системадан тәэмин ителә.

- **Су бирү (су белән тәэмин итү):** Су бирүнең гомуми тәүлеклек күләме халык саныннан (1037 кеше) һәм су куллану нормативыннан чыгып бәяләнә. Гамәлдәге скважиналарның агымдагы һәм перспективалы ихтыяҗларны каплау өчен суммар дебиты җитәрлек.
- **Куллану:** Суның төп күләме (якынча 95-98%) халык тарафыннан хуҗалык-эчү ихтыяҗларына тотыла. Аз гына күләме йорт яны кишәрлекләренә су сибү һәм янгын куркынычсызлыгын (башняларда янгынга каршы су запасы) тәэмин итү өчен кулланыла. Бирелә торган суның шактый өлеше (бәяләүләр буенча 30-40% ка кадәр) югары дәрәҗәдә тузганлык аркасында челтәрләрдә югала.
- **Баланс:** Киләчәктә, агып чыгуларны бетергәннән соң, су бирү күләме перспективалы үсешне һәм сәгатьлек тигезсезлек коэффициентын исәпкә алып, халыкның факттагы куллануы белән корреляцияләнәчәк.

8. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр;

1. **Реконструкцилəү һəм модернизацияләү:** Гамәлдәге артезиан скважиналарына капиталь ремонт (иске җиһазларны сүтү, суны кудыру, насосларны алмаштыру, оголовокларны ремонтлау).
2. **Челтәрләрне реконструкцияләү:** Байлангар, авылында тузган суүткәргеч челтәрләрен ПЭ100 SDR17 торбаларына этаплап алыштыру.
3. **Яңа төзелеш:** Торак пунктларның бөтен территориясен колачлау челтәрен үстерү.
4. **Төзекләндерү:** Барлык скважиналарның санитар саклау проект зоналарын төзү, һәр скважинаны һәм эчке суүткәргечле һәр бинаны су үлчәү узеллары белән җиһазлау.

9. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча Чараларның экологик аспектлар;

Чараларга табигатьне саклау һәм мохитне яхшырту характеры хас:

1. Су югалтуларны киметү җир асты су ресурсларыннан нәтиҗәле файдалануга китерә.
2. Санитар саклау зонасын төзекләндерү һәм скважиналарны ремонтлау сулы горизонтларның потенциаль пычрануын булдырмый кала.
3. Заманча полиэтилен торбалар куллану системаның герметиклыгын арттыра, челтәрдәге суның пычрану һәм пычраткыч матдәләрнең грунтка үтеп керү куркынычын киметә.
4. Эшләр башкару чорында туфрак катламын саклау, эрозияне булдырмау һәм төзелеш чүп-чарын утильләштерү буенча чаралар күрергә кирәк.

10. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү;

Капитал салулар күләме эшләнгән проект-смета документлары нигезендә төгәлләштерелергә тиеш. Алдан бәяләү үз эченә түбәндәге чыгымнарны ала:

- 6 скважинага капиталь ремонт ясау.
- Берничә чакрымга сузылган суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү һәм яңаны төзү.
- Су үлчәү узелларын төзү һәм санитар саклау зонасын төзекләндерү.
  Финанслауның планлаштырыла торган төп чыганагы булып, «Чиста су» федераль һәм республика программалары акчалары тора.

11. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре;

Схеманы гамәлгә ашыру чорына (10 ел) планлы күрсәткечләр үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1. Челтәрләрнең тузуын 30 % тан да артык булмаган дәрәҗәгә кадәр киметү.
2. Транспортировка вакытында су югалтуны 10-15% ка кадәр киметү.
3. Үзәкләштерелгән система гамәлдә булган зонада яшәүче 100 % халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү.
4. Барлык гамәлдәге чыганакларның санитар саклау зонасын төзекләндерү.
5. Суны исәпкә алу объектларын 100 % җиһазландыру.
6. Су белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын норматив күрсәткечләргә кадәр күтәрү.

12. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының ачыкланган хуҗасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге.

Байлангар авыл җирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасының хуҗасыз объектлары ачыкланмады. Барлык объектлар (8 скважина, 8 су башнясы, суүткәргеч челтәрләр) аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле Байлангар авыл җирлеге башкарма комитеты милкендә һәм балансында тора.